

*การประเมินโครงการพัฒนานวัตกรรมเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนอนุบาลคลองท่อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่

บุญส่ง ทวีทรัพย์^๑ เบนจพร ชนะกุล^๒ นพรัตน์ ชัยเรือง^๓

^๑นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

^๒อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

^๓อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

^๑Corresponding author e-mail: 6555701035@nstru.ac.th Tel. 0836469063

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงประเมินเรื่อง การประเมินโครงการพัฒนานวัตกรรมเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนอนุบาลคลองท่อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการพัฒนานวัตกรรมเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนอนุบาลคลองท่อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของเคิร์กแพทริก ครอบคลุม 4 ด้าน คือ ปฏิบัติการ การเรียนรู้ พฤติกรรม และผลลัพธ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสิ้น 64 คน ประกอบด้วย วิทยากร 5 คน ครูผู้สอน 22 คน และนักเรียน 37 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามความพึงพอใจ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 2) แบบทดสอบวัดความรู้ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81 3) แบบประเมินพฤติกรรม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86 และ 4) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และการทดสอบค่าที (t-test for dependent samples)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านปฏิบัติการ ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($x = 4.57$) โดยมีความพึงพอใจต่อวิทยากรสูงที่สุด 2) ด้านการเรียนรู้ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเข้าร่วมโครงการสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 85.45 ซึ่งผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้ 3) ด้านพฤติกรรม นักเรียนมีการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($x = 4.53$) โดยเฉพาะด้านการช่วยเหลือส่วนรวมและการทำงานเป็นทีม 4) ด้านผลลัพธ์ โครงการส่งผลให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมเศรษฐกิจพอเพียงที่นำไปใช้ประโยชน์ได้จริง และเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเป้าหมายของโครงการ

คำสำคัญ: การประเมินโครงการ; โครงการพัฒนานวัตกรรมเศรษฐกิจพอเพียง; รูปแบบการประเมินของเคิร์กแพทริก; โรงเรียนอนุบาลคลองท่อม

* Received: 2025-10-24, Revised: 2025-12-04, Accepted: 2025-12-08

An Evaluation of the Sufficiency Economy Innovation Development Project, Klong Thom Kindergarten, under Krabi Primary Educational Service Area Office

Boonsong Taweetrup ^{1*} Benchaporn Chanakul ² Nopparat Chairueang ³

¹Master of Education Program in Educational Administration,
Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

²Lecturer of Faculty of Education, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

³Lecturer of Faculty of Education, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: 6555701035@nstru.ac.th Tel. 0836469063

ABSTRACT

The purposes of this evaluation research were to evaluate the Sufficiency Economy Innovation Development Project at Anuban Klong Thom School under the Krabi Primary Educational Service Area Office, by applying Kirkpatrick's evaluation model covering four dimensions: Reaction, Learning, Behavior, and Results. The sample group consisted of 64 participants: 5 facilitators, 22 teachers, and 37 students. The research instruments included: 1) a satisfaction questionnaire with a reliability coefficient of 0.84, 2) a knowledge test with a reliability coefficient of 0.81, 3) a behavior assessment form with a reliability coefficient of 0.86, and 4) a structured interview form. Data were analyzed using mean, standard deviation, percentage, and t-test for dependent samples.

The research results revealed that: 1) Reaction: The participants had the highest level of overall satisfaction with the project operation ($x = 4.57$), with the highest satisfaction towards the facilitators. 2) Learning: The students' learning achievement after participating in the project was significantly higher than before participation at the .05 level, with an average score of 85.45%, which passed the 70% criterion. 3) Behavior: The students' practice according to the Sufficiency Economy Philosophy was overall at the highest level ($x = 4.53$), especially in the aspects of helping the public and teamwork. 4) Results: The project resulted in students being able to create Sufficiency Economy innovations that could be practically utilized and achieved the desired characteristics according to the project goals.

Keywords: Project Evaluation; Sufficiency Economy Innovation Development Project; Kirkpatrick's Evaluation Model; Klong Thom Kindergarten

บทนำ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคงและยั่งยืน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม (ราชกิจจานุเบกษา, 2562) โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติที่มุ่งเน้นการสร้างคนดี คนเก่ง และคนที่มีคุณภาพ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีความสุข

อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาในปัจจุบันยังประสบปัญหาในหลายด้าน ทั้งด้านคุณภาพผู้เรียนและการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง โรงเรียนในฐานะหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการผลิตพลเมืองที่มีคุณภาพ การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กับความรู้ทางวิชาการจึงเป็นภารกิจที่จำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการส่งเสริมให้นักเรียนมีความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วย 3 ห่วง (พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน) 2 เงื่อนไข (ความรู้ คุณธรรม) เพื่อให้เกิดภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (สุพัตรา รักการ, 2562)

โรงเรียนอนุบาลคลองท่อม ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษามาสู่การปฏิบัติ โดยจัดทำ "โครงการพัฒนานวัตกรรมเศรษฐกิจพอเพียง" ขึ้น เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) และสร้างสรรค์นวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินโครงการที่ผ่านมายังขาดการประเมินผลอย่างเป็นระบบและครบวงจร ทำให้ไม่ทราบถึงประสิทธิผลที่แท้จริงและแนวทางในการพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (โรงเรียนอนุบาลคลองท่อม, 2566)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะประเมินโครงการพัฒนานวัตกรรมเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนอนุบาลคลองท่อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของ Kirkpatrick (1994) ซึ่งเป็นรูปแบบที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล ครอบคลุมการประเมิน 4 ระดับ ได้แก่ ปฏิกริยา (Reaction) การเรียนรู้ (Learning) พฤติกรรม (Behavior) และผลลัพธ์ (Results) ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นสารสนเทศสำคัญสำหรับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง ในการนำไปปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินโครงการให้มีประสิทธิภาพ และเป็นแบบอย่างในการส่งเสริมนวัตกรรมเศรษฐกิจพอเพียงให้กับสถานศึกษาอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินโครงการพัฒนานวัตกรรมเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนอนุบาลคลองท่อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยจำแนกตามรูปแบบการประเมินของเคิร์กแพทริก ใน 4 ด้าน ดังนี้

1. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการที่มีต่อการดำเนินโครงการ (ด้านปฏิกริยา)
2. เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ (ด้านการเรียนรู้)
3. เพื่อประเมินพฤติกรรมปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียน (ด้านพฤติกรรม)
4. เพื่อประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ (ด้านผลลัพธ์)

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนานวัตกรรมเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนอนุบาลคลองท่อม ในปีการศึกษา 2566 รวมทั้งสิ้น 64 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำแนกเป็น

- 1.1 วิทยากรดำเนินโครงการ จำนวน 5 คน
- 1.2 ครูผู้สอน จำนวน 22 คน
- 1.3 นักเรียนแกนนำที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 37 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ฉบับ ดังนี้

2.1 แบบสอบถามความพึงพอใจ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ใช้ประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ (ด้านปฏิกิริยา) มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.84

2.2 แบบทดสอบวัดความรู้ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ใช้ทดสอบก่อนและหลังการอบรม (Pre-test and Post-test) ซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกันแต่สลับข้อ จำนวน 20 ข้อ ใช้ประเมินด้านการเรียนรู้ มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.20 - 0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และมีค่าความเชื่อมั่น (KR-20) เท่ากับ 0.81

2.3 แบบประเมินพฤติกรรม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้ประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน (ด้านพฤติกรรม) มีค่าความเชื่อมั่น ปเท่ากับ 0.86

2.4 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ใช้สำหรับสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติมและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ (ด้านผลลัพธ์)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ทดสอบก่อนการอบรม (Pre-test) กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้

3.2 ดำเนินโครงการและกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการตามกำหนดการ

3.3 ทดสอบหลังการอบรม (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบชุดเดิม และเก็บรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจจากผู้เข้าร่วมโครงการทุกคนโดยใช้แบบสอบถาม

3.4 ติดตามประเมินพฤติกรรมนักเรียนและการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง หลังจากเสร็จสิ้นโครงการไประยะหนึ่ง เพื่อประเมินความคงทนของพฤติกรรมและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและผลการประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยใช้ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที (t-test for dependent samples)

4.3 วิเคราะห์พัฒนาการสัมพัทธ์ (Relative Gain Score) เพื่อดูร้อยละของความก้าวหน้าในการเรียนรู้

4.4 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์และการสังเกต โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยแบ่งตามวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 4 ข้อ ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการประเมินของเคิร์กแพทริก (Kirkpatrick Model) ดังนี้

1. ผลการประเมินด้านปฏิกิริยา

ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการที่มีต่อการดำเนินงาน ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ (n=64)

รายการประเมิน	x	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	อันดับ
1. ด้านวิทยากร	4.7	0.51	มากที่สุด	1
2. ด้านการนำไปใช้ประโยชน์	4.6	0.53	มากที่สุด	2
3. ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ	4.55	0.55	มากที่สุด	3
4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	4.45	0.58	มาก	4
รวมเฉลี่ย	4.57	0.54	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($x = 4.57$, $S.D. = 0.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านวิทยากร ($x = 4.70$) รองลงมาคือ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ($x = 4.60$) และด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ($x = 4.55$) ตามลำดับ

2. ผลการประเมินด้านการเรียนรู้

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนานวัตกรรมเศรษฐกิจพอเพียง ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการ (n=37)

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	x	ร้อยละ	S.D.	t	Sig.*
ก่อนอบรม	20	8.14	40.69	1.25	25.43	0
หลังอบรม	20	17.09	85.45	1.18		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบวัดความรู้หลังการอบรม ($x = 17.09$) สูงกว่าก่อนการอบรม ($x = 8.14$) คิดเป็นคะแนนร้อยละ 85.45 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่โครงการกำหนดไว้ และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนด้วยสถิติ t-test (Dependent Samples) พบว่า คะแนนสอบหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 25.43$, $Sig. = .000$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นจริงจากการเข้าร่วมโครงการ

3. ผลการประเมินด้านพฤติกรรม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมโครงการ แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (n=37)

รายการประเมิน	x	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	อันดับ
1. การช่วยเหลือส่วนรวมและการทำงานเป็นทีม	4.78	0.45	มากที่สุด	1
2. ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่	4.65	0.5	มากที่สุด	2
3. การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	4.5	0.55	มากที่สุด	3
4. ความซื่อสัตย์สุจริต	4.4	0.6	มาก	4
5. ความประหยัดและอดออม	4.35	0.58	มาก	5
รวมเฉลี่ย	4.53	0.52	มากที่สุด	

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($x = 4.53$, $S.D. = 0.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การช่วยเหลือส่วนรวมและการทำงานเป็นทีม ($x = 4.78$) รองลงมาคือ ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ($x = 4.65$) และการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ($x = 4.50$) ตามลำดับ

4. ผลการประเมินด้านผลลัพธ์

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและการสังเกตเชิงประจักษ์ เพื่อประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ พบว่า โครงการส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมใน 2 มิติ ดังนี้

4.1 ด้านนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการเกษตร (Smart Farming) ที่ใช้งานได้จริงและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน เช่น โรงเห็ดเห็ดระบบอัตโนมัติ ระบบรดน้ำพลังงานทดแทน และแปลงเกษตรหมุนเวียน ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ช่วยลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตได้จริง

4.2 ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) และทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพึ่งพาตนเองได้และมีความพร้อมในการดำรงชีวิตในสังคมยุคใหม่ได้อย่างมีความสุข

อภิปรายผล

การประเมินโครงการพัฒนานวัตกรรมเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนอนุบาลคลองท่อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดรูปแบบการประเมินของเคิร์กแพทริก ได้ดังนี้

1. ด้านปฏิกริยา ผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านวิทยากรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่า การคัดเลือกวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางและมีเทคนิคการถ่ายทอดที่น่าสนใจ เป็นปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญที่สุดในระยะเริ่มต้นของโครงการ เพราะช่วยสร้างบรรยากาศเชิงบวกและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเคิร์กแพทริกที่ระบุว่าปฏิกริยาความพึงพอใจเป็นด่านแรกที่จะเปิดรับการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิตติศักดิ์ กุมน้อย และคณะ (2566) ที่พบว่า การจัดกิจกรรมที่วิทยากรมีความพร้อมและรูปแบบกิจกรรมมีความน่าสนใจ ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด และมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมตลอดระยะเวลาดำเนินโครงการ

2. ด้านการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการอบรมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การที่ผู้เรียนมีพัฒนาการทางความรู้เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน เป็นผลมาจากการบวนการจัดกิจกรรมที่เน้นการลงมือปฏิบัติ ควบคู่ไปกับการถอดบทเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้เนื้อหาที่เป็นนามธรรมถูกแปลงเป็นรูปธรรมผ่านการปฏิบัติจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของประเสริฐ สุขสวัสดิ์ (2565) ที่ทำการประเมินการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและพบว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในฐานการเรียนรู้ต่างๆ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่คงทน สามารถจดจำหลักการและนำไปประยุกต์ใช้ได้ดีกว่าการเรียนรู้ในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว

3. ด้านพฤติกรรม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านการช่วยเหลือส่วนรวมและการทำงานเป็นทีม ซึ่งอภิปรายได้ว่า รูปแบบกิจกรรมที่ออกแบบให้ทำงานเป็นกลุ่ม ช่วยละลายพฤติกรรมและส่งเสริมเงื่อนไขคุณธรรม คือความสามัคคีและการแบ่งปันให้เกิดขึ้นจริงในวิถีชีวิต อย่างไรก็ตาม ประเด็นการประยุกต์ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น สอดคล้องกับข้อค้นพบของ สุนันท์ สุขสวัสดิ์ (2560) ที่ศึกษาการเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงและพบว่า พฤติกรรมด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์เป็นด้านที่ต้องอาศัยระยะเวลาในการปลูกฝังและต้องได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญอย่างต่อเนื่อง จึงจะสามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม

4. ด้านผลลัพธ์ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นความสำเร็จที่เป็นรูปธรรม คือ นวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ทางการเกษตรและการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะของผู้เรียน ผลลัพธ์นี้แสดงให้เห็นว่าโครงการนี้บรรลุเป้าหมายสูงสุดตามรูปแบบของเคิร์กแพทริก คือ การเกิดผลกระทบต่อองค์กรและตัวบุคคล กล่าวคือ โรงเรียนได้ต้นแบบนวัตกรรมที่ใช้งานได้จริง และผู้เรียนเกิดทักษะชีวิตที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นผลลัพธ์เชิงสมรรถนะและการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์เพื่อสังคม ดังที่ อาชิรญาดา โชคประกอบบุญ (2566) ได้เสนอแนะไว้ว่า ความสำเร็จของโครงการโรงเรียนพอเพียงไม่ได้วัดเพียงแค่ความรู้ แต่ต้องวัดที่ความสามารถในการนำความรู้ไปสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมได้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ จากการวิจัยพบว่าโครงการประสบความสำเร็จในระดับดีมาก แต่ยังมีประเด็นที่สามารถพัฒนาต่อได้ จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมให้มีการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ อย่างเป็นระบบ และสนับสนุนงบประมาณในการขยายผลนวัตกรรมต้นแบบของนักเรียนไปสู่การใช้งานจริงในชุมชนรอบโรงเรียน

1.2 ครูผู้สอน ควรจัดกิจกรรมเสริมที่มุ่งเน้นทักษะการประยุกต์ใช้วัสดุท้องถิ่นให้มากขึ้น เนื่องจากผลการวิจัยด้านพฤติกรรมในประเด็นนี้มีคะแนนน้อยที่สุด โดยอาจเชิญปราชญ์ชาวบ้านมาร่วมจัดการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนเห็นแนวทางการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาสร้างมูลค่าเพิ่ม

1.3 คณะกรรมการดำเนินงาน ควรถอดบทเรียนความสำเร็จและจัดทำเป็นคู่มือแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ เผยแพร่แก่โรงเรียนเครือข่าย เพื่อขยายผลรูปแบบการพัฒนานวัตกรรมเศรษฐกิจพอเพียงสู่โรงเรียนอื่นๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์ในการใช้วัสดุท้องถิ่น เพื่อแก้ปัญหาลดการประเมินด้านพฤติกรรมในประเด็นนี้ที่ยังต่ำกว่าด้านอื่น

2.2 ควรทำการศึกษาผลติดตามระยะยาว เพื่อประเมินความคงทนของพฤติกรรมความพอเพียงและผลลัพธ์ด้านนวัตกรรมหลังจากสิ้นสุดโครงการไปแล้ว 6-12 เดือน ว่าผู้เรียนยังคงมีการปฏิบัติและใช้นวัตกรรมอย่างต่อเนื่องหรือไม่

2.3 ควรขยายขอบเขตการประเมินผลกระทบไปสู่ชุมชนและผู้ปกครอง เพื่อศึกษาว่านวัตกรรมของนักเรียนมีส่วนช่วยลดรายจ่ายหรือเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนได้จริงมากน้อยเพียงใด

องค์ความรู้ใหม่

จากการสังเคราะห์ผลการประเมินโครงการพัฒนานวัตกรรมเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่ในรูปแบบ "โมเดล 4ส. สู่นวัตกรรมพอเพียง" ซึ่งเป็นกระบวนการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการสร้างสรรค์นวัตกรรมบนพื้นฐานของความพอเพียงอย่างยั่งยืน โดยมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน 4 ขั้นตอน ดังภาพประกอบ

กระบวนการขับเคลื่อนความสำเร็จประกอบด้วย 4 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่

1. **สร้างศรัทธา (Satisfaction)** เป็นขั้นแรกที่สำคัญที่สุด คือการสร้าง ความพึงพอใจและทัศนคติเชิงบวกให้แก่ผู้เรียน ผ่านวิทยาการที่มีความเชี่ยวชาญและกิจกรรมที่สนุกสนาน เพื่อเปิดใจผู้เรียนให้พร้อมรับการเรียนรู้ (สอดคล้องกับการประเมินด้านปฏิภรณ์)

2. **เสริมปัญญา (Smart Learning)** การสร้างองค์ความรู้ที่คงทนผ่านการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) และการถอดบทเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างลึกซึ้ง ไม่ใช่เพียงการท่องจำ (สอดคล้องกับการประเมินด้านการเรียนรู้)

3. **สานต่อจรรยา (Sustain Habit)** การบ่มเพาะนิสัยความพอเพียงผ่านการทำงานเป็นทีมและการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน จนเกิดเป็นพฤติกรรมที่ยั่งยืนในชีวิตประจำวัน (สอดคล้องกับการประเมินด้านพฤติกรรม)

4. **สร้างสรรค์นวัตกรรม (Successful Innovation)** ผลลัพธ์ปลายทางที่เกิดจากการบูรณาการความรู้และคุณธรรม นำไปสู่การสร้างสิ่งประดิษฐ์หรือนวัตกรรมที่สามารถแก้ปัญหาและสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนได้จริง (สอดคล้องกับการประเมินด้านผลลัพธ์)

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ กุมารน้อย และคณะ. (2566). การประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*, 8(2), 36-48.
- นิตยา วงศ์ใหญ่. (2562). การประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. *วารสารบัณฑิตวิจัย*, 10(1), 15-28.
- ประเสริฐ สุขสวัสดิ์. (2565). การประเมินโครงการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวทางศาสตร์พระราชาของโรงเรียนบ้านชีแบร. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ ศรีนครินทรวิโรฒ*, 23(1), 204-221.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก. หน้า 49.
- โรงเรียนอนุบาลคลองท่อม. (2566). รายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2566. กระบี่: โรงเรียนอนุบาลคลองท่อม.
- สุนันท์นิ สุขสวัสดิ์. (2560). การประเมินโครงการการจัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนตามแนวทางการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา โรงเรียนคีรีมาศพิทยาคม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. สุโขทัย: โรงเรียนคีรีมาศพิทยาคม.
- สุพัตรา รักการ. (2562). การประเมินโครงการโรงเรียนพอเพียง. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 15(2), 55-68.
- อาชิรญาดา โชคประกอบบุญ. (2566). การประเมินโครงการ : โครงการส่งเสริมวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนวัดบ่อน้ำจืด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Kirkpatrick, D. L. (1994). *Evaluating Training Programs: The Four Levels*. San Francisco: Berrett-Koehler.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.